

Temanummer om Corona og Idræt

Det siges, at man aldrig skal lade en god krise gå til spilde. Derfor tog redaktionen for Forum for Idræt i januar 2021 initiativ til et temanummer om Corona-epidemien og dens betydning for idrætten. På daværende tidspunkt var al indendørs idræt og al udendørs idræt, hvor mere end fem personer var samlet, ikke tilladt for at hindre udbredelsen af corona. En lignende nedlukning af væsentlige dele af samfundet og herunder idrætten er uden fortilfælde i Danmark. De økonomiske og menneskelige omkostninger har været betydelige, og det blev frygtet, at nedlukningen af næsten al organiseret idræt ville reducere idrætsdeltagelsen, det fysiske aktivitetsniveau og de deraf afledte negative følger for den psykiske, sociale og fysiske sundhed. Da vi stod midt i nedlukningen, vidste vi ikke ret meget om, hvor meget, hvordan og hvem nedlukningen ville påvirke idrætsdeltagelsen, det fysiske aktivitetsniveau, måden vi dyrker idræt på og foreningslivet. Den dramatiske nedlukning indeholdt imidlertid også et analytisk potentiale. Inden for den kulturanalytiske tradition peges der på, at brydningspunkter, kriser, konflikter, afvigelser og

kulturmøder kan vise grænserne for normer, værdier og regler, vi tager for givet i hverdagen (Ehn & Löfgren 1982. Kulturanalys. Gleerups Förlag). Corona-epidemi- en og de medfølgende restriktioner er et eksempel på en krise, der aftrivialiserer normaliteten og hjælper os til at få øje på kulturelle mønstre.

Kulturanthropologen Ruth Benedict er kendt for at have sagt, at vi ikke kan se den linse, vi ser verden igennem. Hermed adresserer hun den indbyggede vanskelighed i at få øje på de selvfølgeligheder, indforståetheder og den forkundskab til kulturelle fænomener, der kan gøre os blinde for underlæggende og grundlæggende sammenhænge. I antropologien og kulturanalysen arbejder man med det meto- diske dilemma, at man både tilstræber at komme tæt på og skabe nærhed til de fæ- nomener, man studerer, men samtidig stræber efter at skabe en analytisk distance.

Nærværende temanummer indeholder 13 artikler, der med afsæt i de dramati- ske forandringer, nedlukningen af den organiserede og facilitetsafhængige idræt forårsagede, bidrager med resultaterne fra videnskabelige undersøgelser, erfaringer fra idrættens hverdagsliv og erkendelser, der er opstået i lyset af de ekstraor- dinære vilkår for at dyrke og bevæge kroppen. Artiklerne samler sig i fire overord- nede temaer.

1. IDRÆTSDELTAGELSE

Fire artikler behandler epidemiens kvantitative konsekvenser af idrætsdeltagelsen i skole og fritid. I den første artikel analyserer **Ibsen og Høyer-Kruse** danskernes idræts- og motionsvaner som en del af forskningsprojektet Danmark i Bevægelse. Godt 163.000 borgere (15 år og ældre) har besvaret et spørgeskema, som bl.a. in- deholdt spørgsmål om, i hvilken grad det fysiske aktivitetsniveau var større eller mindre i sammenligning med før Corona. Analysen viser, at Corona både skabte dårligere og bedre muligheder for at være fysisk aktiv. På den ene side kunne mange ikke dyrke de idræts- og motionsaktiviteter, de normalt går til i foreninger, fitnesscentre og aftenskoler. På den anden side var der også mange, som fik mere tid til selvorganiserede fysiske aktiviteter i naturen og hjemme.

I den anden artikel har **Eske, Rask og Storm** analyseret svarene fra et panel af informanter, som i perioden fra juni 2020 til oktober 2021 har besvaret spørgs- mål om deres idrætsdeltagelse i alt seks gange. Artiklen analyserer bl.a. forskellige organiseringsformers betydning for idrætsdeltagelsen og viser – i overensstem- melse med Ibsen og Høyer-Kruses analyse – at Corona-krisen især førte til lavere idrætsdeltagelse hos dem, som før pandemien kun dyrkede idræt i organiserede sammenhænge. Derfor konkluderer de, at et differentieret idrætsliv kan være gun- stigt i krisesituationer, som under en pandemi.

Med et nedslag i en enkelt kommune har **Ibsen og Iversen** i den tredje artikel undersøgt, om Corona gik ud over borgernes selvvalgte livskvalitet. Analysen

bygger på telefoninterviews med ca. 1.500 borgere, hvor svarene fra 2020 sammenlignes med lignende undersøgelser i 2019 og 2018. Analysen viser, at det ikke er muligt at påvise væsentlige ændringer i den selvvalgte livskvalitet under den første nedlukning i foråret 2020. Hverken selvvalgt livstilfredshed, selvvalgt helbred og vurderingen af mulighederne for at leve det liv, man gerne vil.

Den fjerde og sidste artikel om idrætsdeltagelse af **Pawlowski og Schmidt** sætter fokus på epidemiens konsekvenser for børn og unges idrætsdeltagelse i skole og fritid. I artiklen præsenteres data fra 1.229 børn og unge i alderen 6-16 år, hvor deres fysiske aktivitet før og under nedlukningen sammenlignes og diskuteres i relation til ændringerne under Corona i rammerne for børn og unges vanlige fysiske aktivitet.

2. FORENING OG KOMMERCIEL IDRÆT

Tre artikler samler sig om idrætsudøveres og lederes oplevelser i idrætsforeninger og et crossfit center i corona-tiden. **Lenneis, Hansen, Serritzlew, Olesen og Thing** analyserer i et interviewstudie, hvordan en række crossfitudøveres træningsrutiner blev udfordret af Corona. Restriktionerne som følge af Corona medførte markante ændringer i interaktionsritualerne og som følge deraf også oplevelsen af sammenhængskraft og fællesskab. Artiklen understreger den store betydning, som ansigt-til-ansigt relationer har for idrætsdeltagelse, og at den ikke kan erstattes af digitale træningsmuligheder.

I temanummerets sjette artikel zoomer **Ravnkilde** ind på Gymnastikforeningen ODK og spørger, om man kan dyrke gymnastik på zoom. Hendes observationer viser, at det er vanskeligt at opretholde engagementet i længden, og at de forskellige holdtyper reagerede forskelligt på omlægningen til digital træning. Men artiklen viser også, at foreningen – som mange andre idrætsforeninger – gjorde meget for at holde aktiviteterne i gang og udviste stor kreativitet i tilpasningen til de nye vilkår under Corona.

Den syvende artikel er et essay, hvor **Nørgaard, Sørensen og Pedersen** med udgangspunkt i en aalborgensisk fodboldklub bruger forandringerne i Corona-tiden til at reflektere over foreningslivets potentialer og begrænsninger. Bl.a. synes de, at foreningslivet er præget af traditioner og mangel på nytænkning, og kommer derfor med et bud på, hvad den moderne idrætsforening bør gøre post Corona?

3. SKOLE OG UDDANNELSE

Fire artikler beskæftiger sig med Corona-tidens betydning for skole og uddannelse. Først bruger **Lund og Volshøj** oplevelser med begrænsning af bevægelsesfrihed til at reflektere over, hvad frihed er og betyder i bevægelsesmæssige kontekster.

Ved hjælp af enactive og eksistensfilosofiske teorier udfoldes begreberne frihed og bevægelse hver for sig. Oplevelserne med begrænsninger i bevægelsesfriheden giver ligeledes anledning til at reflektere over betydningen af det tætte mellemmenneskelige sammenspil i bevægelsespædagogiske kontekster.

Det niende bidrag i temanummeret er et essay, hvor **Danielsen** spørger, om idrætsfaget i folkeskolen har fået virus. Forandringer i skolen fremprovokeret af epidemien eksponerer en velkendt diskussion om, hvorvidt idræt er et aktivitetsfag eller et læringsfag. En række af de tiltag, epidemien forårsagede, tolkes som udtryk for, at idrætsfagets status som læringsfag stadig er under pres.

Sund, Harrit og Ryom har skrevet en artikel om, hvordan epidemien har påvirket ensomme, inaktive unge studerendes barrierer mod og motiver for fysisk aktivitet under Corona-pandemien. Resultaterne peger på, at økonomi, travlhed og et stort præstationsfokus opleves som barrierer for informanternes fysiske aktivitet. Omvendt motiverer det informanterne, når fysisk aktivitet er sjovt, og når andre tager initiativ hertil.

I den ellefte artikel undersøger **Østergaard, Fuglsang, Hannibal, Rasmussen og Møller**, hvordan to skoler har arbejdet med fysiske aktiviteter i den virtuelle undervisning, og hvordan aktiviteterne, eller mangel på samme, har haft indflydelse på elevernes læringsorienterede trivsel. Artiklen slutter af med råd til evt. kommende omlægninger fra fysisk til virtuel undervisning.

4. KREATIVITET OG MAGT

Sidst men ikke mindst består temanummeret af en artikel om kreativitet og en om magt, demokrati og politik. Corona-pandemien har medført en række udviklingsmæssige potentialer og udfordringer for idrætsudøvere på alle niveauer, herunder skærpede krav til udøvernes kreativitet. Baseret på et review og teori om kreativitet præsenterer **Rasmussen** tre anbefalinger til, hvordan børne- og ungeansvarlige kan inspirere udøverne til hjemmetræning. Det anbefales således at 1) prioritere legen, 2) bruge selvpålagte begrænsninger og 3) træne kreative kompetencer.

I temanummerets sidste artikel analyserer **Jacobsen** idrætsorganisationernes politiske indflydelse gennem forvaltningen, Folketinget og medierne under Corona. Analysen viser, hvordan DIF og DGI agerede i overensstemmelse med statens forventninger under Corona, men at de også indtog en særlig privilegeret og institutionaliseret placering i den politiske og administrative beslutningsproces.

REDAKTIONELLE REFLEKSIONER

Artiklerne viser på, den ene side, at selvom Corona og de afledte reguleringer af den måde, som arbejdspladser, offentlige institutioner, fitnesscentre, foreninger og idrætsfaciliteter måtte fungere, og de ændringer det medførte for mange menneskers hverdagsliv, så var der en forbavsende stabilitet på såvel samfundsniveau som individniveau: Kommuner og stat spændte et sikkerhedsniveau ud under foreningslivet – uden større refleksioner over om det nu også var så nødvendigt – som tydeliggjorde den stærke tro på foreningsidrættens værdi og den korporative styring af idrætten i Danmark; medlemmerne viste deres opbakning til foreningerne ved at fortsætte som medlem, selvom der ikke var aktiviteter i foreningen; de fleste voksne formåede at fastholde det fysiske aktivitetsniveau, selvom mange ikke kunne dyrke de aktiviteter, de plejer at gå til, i de perioder, hvor det meste af det organiserede idrætsliv var lukket; og nervøsiteten over Corona og ændringerne i manges hverdagsliv påvirkede i lille grad borgernes tilfredshed med livet. Og da de Corona-relaterede reguleringer forsvandt, vendte livet for de fleste hurtigt tilbage til de gamle mønstre.

På den anden side tyder artiklerne også på, at Corona-krisen inspirerede til nye måder at tænke og agere. Mange idrætsforeninger forsøgte at fastholde medlemmernes tilknytning ved at udvikle og tilbyde andre aktiviteter, fx online undervisning eller udendørs træning, og det blev en anledning til at tænke over, hvordan foreningen skal fungere i fremtiden, så den bedre engagerer medlemmerne. Mange motionsaktive fandt ud af, at de kunne træne hjemme eller i naturen. For mange viste det sig således, at vanekroppens tilbøjelighed til bevægelse overvandt de forandringer og brud med vaner, som tiden med Corona foranledigede.

I idrætsundervisningen på skoler og uddannelsesinstitutioner viser artiklerne, at tiden med Corona forstærkede nogle velkendte udfordringer eksempelvis vedrørende idrætsfaget status og om implementeringsgraden af bevægelse i skolen. Samtidig revitaliserede Corona, at idræt handler om kropslige og inter-kropslige oplevelser og erfaringer, og at distance og begrænsninger af vores bevægelsesfrihed vanskeliggør den livgivende idræt og bevægelse.

Corona-tidens nedlukninger har vist en stor livskraft, kreativitet og vilje til nytænkning, som lover godt for idrættens fortsatte udvikling, men om det kommer til at sætte varige spor eller om disse usædvanlige år vil fremstå som en parentes, er det for tidligt at vurdere.

En stor tak skal rettes til de kolleger, som har bidraget til at sikre artiklernes videnskabelige kvalitet gennem grundige reviews.

På vegne af redaktionen

Bjarne Ibsen og Jens-Ole Jensen